

Pilotprojekt rådgivning till mjölkföretag med antikroppar mot salmonella i tankmjölk

Bakgrund

Växa Sverige har i samarbete med Jordbruksverket och SVA sedan 2014 drivit olika projekt med syfte att ta fram ett arbetssätt för bekämpning av salmonella på gårdsnivå. Arbetssättet bygger på expertrådgivning och frivilliga åtgärder från djurhållarens sida utan myndighetsrestriktioner. Grunden till detta är en målsättning att modernisera hanteringen av salmonella hos nötkreatur och ha en strategi som bygger på att använda resurserna där de gör mest nytta. Förebyggande insatser och expertrådgivning till djurhållare bedöms vara viktiga faktorer för att åstadkomma varaktiga effekter på biosäkerheten och på längre sikt minska antalet spärrade besättningar.

Projektet har bland annat resulterat i ett material som kan användas vid riskvärdering och rådgivning och en mall för övergripande arbetsgång och provtagningsstrategi vid bekämpning av salmonella i mjölkbesättningar.

Projektet med rådgivning till mjölkföretag med påvisade antikroppar mot salmonella startade 2018. Under 2019 har vi fortsatt att testa och utveckla det nya arbetssättet, materialet och provtagningsstrategin. Besättningarna som valde att delta fick inga restriktioner från Jordbruksverket. Utifrån den erfarenheter vi har, är det en mycket liten andel av antikroppspositiva besättningar som är bakteriologiskt positiva vid den uppföljande provtagningen på gård. Det nya arbetssättet med rådgivning och provtagning med undersökning för antikroppar bedöms ha en bra effekt för att minska risken för smittspridning.

Det nya arbetssättet

En särskilt utbildad veterinär arbetar tillsammans med djurhållare och personal på gården med följande moment:

- **Riskvärdering:** en grundlig genomgång av besättningens rutiner och förutsättningar görs för att identifiera sådant som påverkar risken att eventuell salmonellainfektion skulle kunna få fäste och spridas inom besättningen. Ett särskilt riskvärderingsprotokoll är framtaget för att identifiera och vikta de olika riskerna.
- **Handlingsplan:** tas fram gemensamt (djurhållare, eventuell personal och veterinär) med utgångspunkt från riskvärderingen och med stöd av en lista på åtgärdsförslag. Handlingsplanen ska innehålla åtgärder som syftar till att minska risken för att

salmonellainfektion skulle kunna få fäste och spridas i besättningen. I handlingsplanen ska man prioritera ett fåtal åtgärder som man tror är de mest effektiva både utifrån tidsåtgång/kostnad och utifrån relevans för resultat.

- **Provtagning:** Tankmjölksprover och individprover (blod) tas ut för analys avseende antikroppar mot salmonella. Tankmjölksprov tas ut varje månad och individprovtagningen anpassas för den enskilda besättningen.
- **Återkommande uppföljning:** görs utifrån handlingsplanen och provtagningsresultaten både via telefonkontakt och via gårdsbesök.
- **Riskvärdering och handlingsplan:** Riskvärderingen kan upprepas vid behov och handlingsplanen revideras

Årets aktiviteter och resultat

I slutet av 2019 hade projektet totalt 28 deltagande besättningar. Dessa har i olika grad, beroende på när på året de kom in i projektet samt beroende på analysresultat vid provtagning, deltagit i uppföljande provtagningar, besättningsgenomgång med riskvärdering, framtagande av handlingsplan och återkommande avstämningar med veterinär. I majoriteten av de besättningar som deltagit längre än ett år kan vi se positiva resultat i form av sjunkande nivåer av antikroppar mot salmonella i tankmjölken.

Under året har åtta veterinärer från Växa Sverige, Skånesemin, Gård & Djurhälsan och Flackarps veterinärpraktik arbetat med rådgivning i besättningarna. Gruppen har även deltagit i andra kompetenshöjande aktiviteter som workshops, seminarium och studiebesök tillsammans med dansk veterinär i danska mjölkbesättningar med pågående salmonellainfektion.

Vi har också anordnat informationsmöten för djurhållare och lokala veterinärer på Öland.

Slutsats

Syftet med projektet är att bidra till en mer kostnadseffektiv bekämpning och bevara vårt goda salmonellaläge. I och med projektet får djurhållare tillgång till kompetent rådgivning och kan sätta in åtgärder mot infektionen i god tid. Dessutom får ett antal veterinärer erfarenhet av salmonellabekämpning via frivillig rådgivning och kan även dela sina erfarenheter med hela projektgruppen. Under förutsättning att projektet kan fortsätta under ytterligare något år kommer dessa erfarenheter att kunna bli en grund att stå på vid eventuell omställning till ett nytt sätt att hantera salmonellainfektion på gård. Informationsinsatser och förankring i näringen är en viktig del av projektet där vi har nått ut till en stor andel av mjölkföretagarna på Öland som är ett område där salmonella är mer vanligt förekommande än i övriga landet. Detta har resulterat i att många mjölkföretagare har känt sig trygga med att provtagning för antikroppar mot salmonella sker och de har på så sätt kunnat jobba mer proaktivt och förebyggande än vad som har varit fallet innan projektet.

Besöksadress:
Ullsväg 29A
756 51 Uppsala

Postadress:
Box 288
751 05 Uppsala

Telefon:
010-471 00 00

E-post
info@vxa.se

Hemsida:
www.vxa.se